

Renata Sõukandi väitekirj *Ravimtaimemaastik*

Renata Sõukandi väitekirj *Herbal landscape* (Ravimtaimemaastik) käsitleb ravimtaimemaastiku mõiste arengulugu, annab ajaloolise ülevaate etnobotanika probleemidest ja esitab valitud taimede kasutamise analüüsi Eesti rahvameditsiinis. Väitekirja koondatud aastatel 2005–2010 kirjutatud kuues artiklis kasutatakse ökosemiotika ja etnobotanika meetodeid integreerivat interdistsiplinaarset lähenemist, sekka kvantitatiivseid ja võrdlevaid elemente.

Ravimtaimemaastiku mõiste on väga atraktiivne ja ökosemiotiliste meetodite kasutamine etnobotanikas esitab uusi väljakutseid folkloori kasutamiseks mitte ainult Eestis, vaid kogu Euroopas. Väitekirjas on põhjalikult iseloomustatud ja detailselt kirjeldatud Eesti rikkaliku etnobotaanilise kultuuripärandi kujunemist alates 1888. aastast. Analüüsitud on mitmed materjali seisukohalt olulised aspektid nagu näiteks oma ja võõra problemaatika, ravimtaimede tähtsus kultuuris, taimede äratundmine *versus* tundmine, ravimtaimemaastiku üldised muutused ajas ning ravimtaimemaastiku looduslikud ja kultuurilised piirid.

Väitekirja autori üheks eesmärgiks on mõista ravimtaimedega seotud inim- ja sotsiaalset kapitali ning leida võimalused selle tõlgendamiseks ja rakendamiseks. Semiootilises võtmes lahendatud juhtumiuuringud on hea näide kompleksest epistemoloogilise ja empiirilise lähenemisviisi rakendamisest. Ravimtaimemaastiku kontseptsioon annab võimaluse näidata Eesti ühiskonnas viimase aastasaja jooksul toimunud muutusi, mis on võrreldavad mujal Euroopas varem toimunud samalaadsete muutustega.

Artiklite läbiv teema on seosed ravimtaimede ja loodusliku mitmekesisuse vahel. Tavaliselt peetakse looduslikku mitmekesisust vaid looduslikuks nähtuseks, mis ei ole seostatav inimfaktoriga, kuid väitleja rõhutab just aspekti, et tegelikkuses tähendab see inimesega seotud mõtestatud informatsiooni mitmekesisust. Ökosemiotilise lähenemise kasutamine etnobotaanilises uurimistöös avab uue vaatenurga ka sidusvaldkondadele nagu toit ja selle tooraine, kohalikud traditsioonid, loodusliku mitmekesisuse tajumine ja haridus. Just sellest seisukohast on Renata Sõukandi väitekirja epistemoloogiline ja kultuuriline panus oluline, see on hea näide ökosemiotiliste põhimõtete rakendamisest “tõelises elus”. Loodusliku mitmekesisuse säilitamine ei tähenda pelgalt keskkonna säästmist ja liikide päästmist, vaid tähendab samaväärselt nende nähtuste kohta käivate aktiivsete teadmiste säilimist ja semiootiliste mehhanismide mõistmist. Väitekirj demonstreerib kujukalt, et looduslik mitmekesisus ei ole mitte inimkontekstist eraldatud väline looduslik element, vaid need on igapäevaelu vastastiku mõjutavad osad.

Renata Sõukand on oma uurimuses näidanud üles kompetentsust bibliograafilisest uurimisest kuni andmete analüüsini. Kui laiendada Sõukandi väitekirjas esitatud lähenemist teiste inimeksistenti komponentide suunas nagu helimaastik ja pärandmaastik, saab perspektiivse innovaatilise lähenemise, mis kokkuvõttes võib kindlustada inimese heaolu kohalikul, regionaalsel ja ka maailma tasandil.

Almo Farina

Matemaatika, füüsika ja informaatika osakond, Urbino Ülikool, Itaalia